

panelið

1. mai røða hildin á Tvøroyri

Einsamøll eru vit veik — men í felag sterk

Hin 1. mai 1890 bleiv í nógvum av býunum í Europa skipað fyrri fundi, har høvuðskravið alla staðni ljóðaði: 8 tíma arbeiðsdagur. Tá var vanligt, at fólk arbeiddu 10 til 12 ella fleiri tímar um døgnið — iroknað leygardag sjálvandi. Hesir fundir vóru úrslit av stevnu hildin árið fyrri millum Europeisku arbeiðara-flokkarnar og fakfelagini.

1. mai-fundir

Siðan tá og á hvørjum ári fram til okkara dagar hava øll heimsins arbeiðandi fólk gingið skráðgongu og hildið fundir 1. mai — 1. mai er vorðin altjóða arbeiðaradagurin. Á hesum degi skal samanhaldið - solidariteturin — koma til sjóndar. Vit skulu á hesum degi gera vart við, at vit eru til og at vit standa saman.

Í so gott sum øllum heimsins londum verður dagurin í ár hildin. Tað hendir tí undir ymiskum fortreytum. Í summum londum, har arbeiðandi fólk- ið sjálvstjórnan landinum, fagna tey teim úrslitum ið vunnin eru. Í øðrum londum, har kreppur — við stórum arbeiðsloysi, inflatið og øðrum illum — herja, er dagurin eitt mótmæli móttistarvvaldinum og monopolfyrirtekunum. Aftur í øðrum londum har einaræði og fascisma ræður, hittast fólk til fundar, har tey risikera at verða tveitt í fangalegu fyrri at luttaka.

Hjá okkum er stóðan enn tann, at vit fritt kunnu halda fund og savnast. Men hvussu leingi kunnu vit tað?

EEC og NATO

Útlendski áhugin fyrri okkum er vaksandi. EEC liggur framvegis uppá lúr fyrri at slúka okkum, og vit vita at teir hava leigusveinar í landi okkara. Og vit hava framvegis NATO í landi okkara, sjálvstjórn Føroya Løgting fleiri ferðir hevur viðtikið, at vit ikki skulu vera limir í hesi fyrirteku, sum er ein tann størsti vandin móti friðinum í heiminum.

1. mai eigur tí eisini at vera ein dagur, sum vendir seg imóti sliikum ágangi og sum minnir okkum á at vit eiga at berjast imóti hesum.

1. mai er dagur samanhaldsins. Hann skal eisini vísa samanhaldið millum føroysku fakfelagini. Vit mega tí spyrja: er nakað samanhald hjá okkum? Svárið er einfalt, men samstundis dapurt. Svárið er nei. Her ræður onki samanhald. Tvørturimóti royna summar kreftir at tosa imóti eindarhugsanini. Tær kreftirnar arbeiða saman við afturhaldinum.

Í felag sterk

Tann dapra myndin er tann, at føroyska fakfelagsrørslan er ein

tann aftasta og vánaligasta organiseraða í Europa.

Vit eiga í dag, sum ongantið

Lagkøkan hjá Paula

Um mannin, grannskoðaran, lögtingsmannin, fólkatingsmannin, sambandshevdin v.n.m., politikaran Paula Ellefsen, er nógv sagt seinastu tíðuna.

Jóhan Nielsen segði, at Pauli var runnin upp í slokk — politiskt — vónandi verður tað so.

Tað sum fall einum fyrri brósti í 1. mai-dagsrøðuni varð, at heldur ikki hendan dag kundi Pauli gloyma sitt andstygð ella hatur móti javnaðarmonnum og leiðara teirra.

Pauli var sera ósmagligur í síni røðu. Hann roknaði út og fannst at lönini hjá lögmanni — fremsta starvi landsins. Hann umbar seg fyrri sína lögtingsmannaløn, at hann — vegna samgonguna — ikki slapp at arbeiða meira. Hann bað um at fólkatingsmannaløn hansara ikki varð tikið upp í lagkøkuna, hann gloymdi heilt grannskoðaralønina hjá sær og øll beinini.

Góði Pauli, um tú vart púra ærligur, so hevði tú ávíst, at lögmaður hevur eitt starv — sera ábyrgdarfullt og strævi, sum vit føroyingar eru stoltir av at kunna lona væl, hann er fyrsti maður okkara idag — kanska

tað verður tú í morgin (hvat vit ikki vóna). Siðani átti tú at sagt fólki frá, at tú tók fulla løn sum lögtingsmaður við beinum í ymsum nevndum — eini 125.000 árliga, fullaløn sum fólkatingsmaður, eini 150.000 árliga, og harumframt einar 10.000 arbeiðstímalønir frá grannskoðaravirki tinum eini 300.000 árliga. Hetta er mett — kann vera eitt sindur meira ella nakað minni.

Sostatt fær tú tín feita bita av lagkøkuni, men hartil átti tú at sagt, at tú valla kann passa hesi trý størv, sum hvørt især er eitt heildarstarv, tí tú er bert ein maður.

Tað er sera næsdjærv tala, tú hevði 1. mai — tí her eru veruleikarnir — ikki ein gang lögmaður fær nærtíl so stórt stykki av lagkøkuni, sum tú, góði Pauli Ellefsen, so her átti tú at tagt, men tað heldur tú kanska ikki, at fólk — vanligir arbeiðsmenn duga at siggja.

Tin 1. mai-dagstala var sera »ubeskeðen«.

lurtari

fýrr, at krevja av leiðarum okkara, at teir gera álvara burtúr málunum um at stovnsa eitt landsfelag — eitt LO, har allir lønmóttakarar eru limir. Einsamøll eru vit veik, men í felag sterk.

Tað verður ofta tosað um munin millum handverkan og arbeiðsfólkið, men sjálvt um ein handverkari fær eitt sindur meir í løn enn ein arbeiðsmaður og hesin eitt sindur meiri enn arbeiðskvinnan, so ger tað ikki hesi til móttøðufólk, soleiðis sum onkur heldur. Tvørturimóti. Áhugamálini hjá okkum øllum lønmóttakarum eru tey somu.

Vit eru í sama báti og eiga tí at rógva saman. Felags figgindi okkara er mótparturin í hesum spæli.

Tað er arbeiðsgevarin - tað er kapitalisturin sum við at útnýtta arbeiðsmegina kann ríka seg sjálfan upp uttan at gera nakað framleiðsluskapandi afturfyrri. Hjá okkum eru pengar valdið. Hesum eiga vit at berjast imóti. Vit eiga heldur ikki at gloyma aðalmálið við rørslu okkara: at vinna okkum alt valdið í samfelagnum.

Afturúrsgildur

Føroyski arbeiðarin er í mun til aðrir stættir í samfelagnum afturúrsgildir. Sjálvstjórn um tað er hann, ið saman við fiskimonnum, ber restina av samfelagnum uppi - er tann sum skapar tey virði, ið onnur liva av, so er hann bæði lønarliga og

Egon Thomsen

arbeiðsliga langt tann ringasti fyrri.

Í dag 1. mai 1977 mega vit tí standa saman um kravið um hægri løn og vit eiga ikki at vikja fyrri hóttaðum. Hetta eiga samráðingarmenninir at leggja sær í geyma.

Vit eiga eisini at standa saman um kravið um 40 tíma viku, soleiðis sum tað er í grannalondum okkara.

Vit eiga at krevja av Føroya Løgtingi, at teir gjøgnumføra tað leingi ætlaðu dagpeningskipan, og vit verða at krevja at hetta verður ein munagóð skipan og ikki bert ein lappi á hólð. Vit eiga eisini at krevja av Løgtinginum at teir ikki sleppa arbeiðsgevarinum undan teirri skyldu tað er at gjalda til eina slíka skipan.

Krøv okkara eru eisini at fáa arbeiðsloysis- og verkfallsgrunnar, og vit kunnu standa imóti kapitalistisku kreppunum og hóttaðum.

Eg skal enda við hesum orðum: Einsamøll eru vit veik, men í felag eru vit sterk. Hvat úrslitið av samráðingunum, ið nú fara fram, enn verður, mega vit ongantið gloyma virðið av samanhaldinum, men eiga vit at stuðla hvønn annan sum best.

Styrkist føroyska arbeiðsmannarørslan.

Egon Thomsen

Opið bræv til Paula Ellefsen

Góði Pauli Ellefsen

Vit vóru niðri á Vaglinum og lurtaðu eftir røðu tínari hin 1. mai. Víst skiltu av røðuni, at tú heldur, at lönirnar skuldu verið meira javnt býttar, og at tú fegin viði lata burtur av tínari

høgu løn til okkum lágloentu, fyrri at javna út.

Vit eru ein rúgva av lágloentu gentum, sum fáa einar 1000 til 2000 kr. um mánaðin at »liva« av. Tú kanst t.d. hugsa sær, hvussu tað er at vera einsamall mamma við einum barni og ongastaðni at búgva og 1000 kr. í løn um mánaðin. So um tú veruliga meinast tað, sum tú segði 1. mai, so kanst tú altíð byrja við at geva okkum teir pengarnar, sum tú heldur, at tú fært ov nógv; tað hevði komið væl við.

Heilsan

Lönarbólkurin í Kvinnufylkingini

P.S. Prentsmiðjan hevur adressuna.

